

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Interdyscyplinarne koncerty Chóru „Gloriam Dei” w ramach Beskidzkiego Festiwalu Nauki i Sztuki w Bielsku-Białej w latach 2010—2013

Author: Aleksandra Zeman

Citation style: Zeman Aleksandra. (2014). Interdyscyplinarne koncerty Chóru „Gloriam Dei” w ramach Beskidzkiego Festiwalu Nauki i Sztuki w Bielsku-Białej w latach 2010—2013 W: J. Uchyła-Zroski (red.), “Wartości w muzyce : muzyka współczesna : teatr : media. T. 6.” (s. 220-231). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Aleksandra Zeman

Uniwersytet Śląski
Katowice

Interdyscyplinarne koncerty Chóru „Gloriam Dei” w ramach Beskidzkiego Festiwalu Nauki i Sztuki w Bielsku-Białej w latach 2010–2013

Wstęp

Beskidzki Festiwal Nauki i Sztuki organizowany przez Akademię Techniczno-Humanistyczną w Bielsku-Białej ma swoją tradycję. W tym roku odbędzie się XV edycja. Ideą festiwalu jest integracja środowisk naukowych, oświatowych i kulturalnych Podbeskidzia. W ramach festiwalu odbywają się wykłady, laboratoria, prezentacje multimedialne, wystawy malarskie, fotograficzne, ćwiczenia, spektakle teatralne, koncerty, happeningi¹. Obecnie patronat honorowy sprawuje prof. dr hab. inż. Ryszard Barcik — Rektor Akademii Techniczno-Humanistycznej, Grażyna Staniszevska — Przewodnicząca Towarzystwa Przyjaciół Bielska-Białej i Podbeskidzia oraz Jacek Krywult — Prezydent Miasta Bielska-Białej².

Chór „Gloriam Dei” działający przy Instytucie Teologicznym im. św. Jana Kantego w Bielsku-Białej, z inicjatywy ks. prof. dr. hab. Tadeusza Borutki, od 2010 roku czynnie uczestniczy w bielskim festiwalu. Organizuje koncerty interdyscyplinarne, które poprzez przeżycie muzyczne, rozważanie słowa, percepcję obrazu, gest, scenografię, czasem taniec czy film, łączą w sobie przekaz wartości transcendentnych, etycznych, estetycznych i emocjonalnych. Celem koncertów jest m.in. zgłębianie kultury duchowej człowieka, a także rozwój wrażli-

¹ Zob. <http://www.festiwal.ath.bielsko.pl/> [data dostępu: 2.02.2014].

² Zob. http://www.festiwal.ath.bielsko.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=17:patronat-honorowy&catid=3:aktualnosci&Itemid=8 [data dostępu: 2.02.2014].

wości muzycznej. Uczestnicy prezentacji każdorazowo mogą wsłuchiwać się w utwory chóralne, instrumentalne, a także przypominać i utrwalać naukę Jana Pawła II oraz Benedykta XVI. Słowo może przemieniać nasze myślenie, sposób patrzenia na siebie samych, na otaczający nas świat. Sprzyja refleksji na temat sensu życia, a także mobilizuje do większej aktywności służącej rozwojowi kultury. Jan Paweł II w paryskim przemówieniu do przedstawicieli UNESCO w 1980 roku powiedział: „Człowiek żyje prawdziwie ludzkim życiem dzięki kulturze. [...] Kultura jest właściwym sposobem »istnienia« i »bytowania« człowieka. Człowiek bytuje zawsze na sposób jakiejś kultury sobie właściwej, która z kolei stwarza pomiędzy ludźmi właściwą dla nich więź, stanowiąc o międzyludzkim i społecznym charakterze ludzkiego bytowania”³. W dużej mierze dzieła artystyczne będące nośnikami kultury mogą zmieniać myślenie człowieka, a co za tym idzie i jego działanie.

Jadwiga Uchyła-Zroski zwraca także uwagę, iż kultura kształtuje nasze człowieczeństwo⁴.

Instytut Teologiczny im. św. Jana Kantego w Bielsku-Białej oraz zarys działalności Chóru „Gloriam Dei”

Instytut Teologiczny im. św. Jana Kantego w Bielsku-Białej powołany został przez Księdza Biskupa Ordynariusza Tadeusza Rakoczego 24 czerwca 1994 roku, by kształcić teologicznie i pedagogicznie zarówno osoby duchowne, jak i świeckie. „Nadrzędnym celem Instytutu Teologicznego jest integracja życia i wiary⁵. Aby lepiej sprostać temu wyzwaniu, celebrowana jest w dni wykładowe msza święta, organizowane są dni skupienia i rekolekcje dla kadry naukowej oraz studentów, połączone z wyjazdami i spotkaniami formacyjnymi w ramach poszczególnych roczników”⁶. Od 21 lipca 1994 roku oficjalnie Biuro do spraw Wyznań Urzędu Rady Ministrów potwierdziło dowód uzyskania przez Instytut Teologiczny osobowości prawnej. 24 czerwca 1994 roku Ksiądz Biskup powierzył funkcję dyrektora Instytutu Teologicznego ks. dr. Tadeuszowi Borutce, któ-

³ Cyt. za: T. Borutka, T. Kornecki: *Wkład kulturowy błogosławionego Jana Pawła II w rozwój współczesnej cywilizacji*. Kraków 2012, s. 9.

⁴ J. Uchyła-Zroski: *Znaczenie tradycji Bożego Narodzenia w przekazie wartości międzykulturowych*. W: *Rola religii w edukacji międzykulturowej*. Red. W. Korzeniowska, A. Murzyn, H. Lukášova-Kantorkova. Kraków 2008, s. 65.

⁵ Zob. też: <http://www.itbielsko.edu.pl/> [data dostępu: 16.02.2014].

⁶ T. Borutka, D. Jeziorek: *Troska Księdza Biskupa Tadeusza Rakoczego o rozwój życia naukowego ludzi świeckich w Diecezji Bielsko-Żywieckiej*. W: *In aedificationem Corporis Christi. W 50-lecie święceń prezbiteratu księdza biskupa Tadeusza Rakoczego pierwszego pastora Diecezji Bielsko-Żywieckiej*. Red. T. Borutka. Bielsko-Biała—Kraków 2013, s. 621.

ry zajął się organizacją placówki, zapleczem naukowo-dydaktycznym, a także dokumentacją niezbędną do afiliowania Instytutu do Wydziału Teologicznego Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Dokument afiliujący bielski Instytut do Papieskiej Akademii Teologicznej został podpisany 24 maja 1996 roku przez kard. Pio Laghi oraz ks. abp. Josè Saraiva Martiensa. Począwszy od 7 sierpnia 2002 roku, Kongregacja ds. Wychowania Katolickiego przedłużała umowy na kolejne lata pomiędzy Instytutem Teologicznym a Wydziałem Teologicznym Papieskiej Akademii Teologicznej. Dzięki porozumieniu z 26 czerwca 2012 roku, podpisanym przez rektora Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie z dyrektorem Instytutu Teologicznego oraz Biskupem Ordynariuszem, bielski Instytut Teologiczny zyskał jeszcze większą renomę. Studenci realizują program uniwersytecki Wydziału Teologii oraz jednolite studia magisterskie, zakończone obroną pracy i nadaniem stopnia magistra teologii. Program studiów uwzględnia przedmioty zatwierdzone przez Konferencję Dziekanów Wydziałów Teologicznych w Polsce. Studenci mogą się kształcić na czterech specjalizacjach: resocjalizacyjnej, pedagogiczno-katechetycznej, turystyki religijnej oraz medialnej. Ponadto absolwenci Instytutu Teologicznego mają przygotowanie pedagogiczne zgodne z wytycznymi Ministra Edukacji Narodowej. Warto również wspomnieć, że w Instytucie Teologicznym działa także Studium Wikariuszowsko-Proboszczowskie przeznaczone dla kapłanów do szóstego roku po święceniach. Comiesięczne zajęcia poruszające problematykę duszpasterską co roku kończą się egzaminami. Pierwszy rok to zajęcia dla neoprezbiterów, następnie trzyletni kurs dla wikariuszy i dwuletni proboszczowski. Osoby świeckie mogą wzbogacać teologiczną wiedzę na studiach podyplomowych oraz dzięki uczestnictwu w studium Katolickiej Nauki Społecznej, Duchowości Chrześcijańskiej, Biblijno-Patrystycznym i Liturgiczno-Kanonicznym⁷.

Przy Instytucie Teologicznym im. św. Jana Kantego działa także Diecezjalne Studium Muzyki Kościelnej kierowane przez dyrektora dr Agatę Adamczyk i zastępcę mgr. Pawła Seligmana. Ukończony pięcioletni cykl kształcenia umożliwia zdobycie umiejętności i dyplomu uprawniającego do wykonywania zawodu organisty⁸. Warto również podkreślić, że Instytut prowadzi różnorodną działalność wydawniczą poruszającą tematykę teologiczną. Jego nakładem zostało wydanych wiele książek autorstwa m.in. Tadeusza Borutki, Piotra Gregera, Stanisława Lubaszki, Henryka Zątka i Anny Węgrzyniak. Instytut Teologiczny wydaje także „Bielsko-Żywieckie Studia Teologiczne” będące pismem naukowym o tematyce filozoficznej, teologicznej, socjologicznej, prawniczej i historycznej. Zasłużeni filozofowie mogą zamieszczać swoje artykuły na łamach „Studiów z Filozofii Polskiej” wydawanych także przez bielski Instytut.

⁷ Ibidem, s. 616—621.

⁸ Ibidem, s. 625.

Instytut Teologiczny im. św. Jana Kantego w Bielsku-Białej jest także ważnym ośrodkiem akademickim promującym idee integracji środowisk naukowych miasta i regionu. Niewątpliwie należy wspomnieć o współpracy z bielską filią Politechniki Łódzkiej, która w znacznym stopniu zaowocowała powstaniem Akademii Techniczno-Humanistycznej będącej państwową szkołą wyższą o profilu uniwersyteckim⁹. Instytut Teologiczny organizuje także coroczne spotkania opłatkowe dla wykładowców wyższych uczelni z terenu Podbeskidzia, przyczyniając się w znacznym stopniu do integracji środowisk naukowych.

W listopadzie 2007 roku dzięki życzliwości dyrektora Instytutu Teologicznego im. św. Jana Kantego w Bielsku-Białej ks. prof. Tadeusza Borutki i biskupa Ordynariusza Tadeusza Rakoczego założyłam Chór „Gloriam Dei” w Bielsku-Białej¹⁰. Oprócz studentów Instytutu tworzą go słuchacze Diecezjalnego Studium Muzyki Kościelnej oraz inne muzycznie uzdolnione młode osoby z różnych środowisk Podbeskidzia. W repertuarze zespołu są przede wszystkim utwory sakralne, kolędy, a także dzieła świeckie, przeboje muzyki filmowej i musicalowej oraz stylizacje ludowe kompozytorów różnych epok i narodowości. Chórzyści mają również możliwość rozwijania swoich umiejętności wokalnych dzięki indywidualnej emisji głosu prowadzonej przez specjalistów w zakresie śpiewu solowego.

Wśród ważniejszych wydarzeń w życiu zespołu warto wymienić:

- występy podczas inauguracji roku akademickiego, świąt patronalnych Akcji Katolickiej oraz spotkań opłatkowych pod patronatem Księdza Biskupa Ordynariusza Tadeusza Rakoczego,
- występ w Sanktuarium Matki Bożej Ludźmierskiej (2008),
- udział w Koncercie Wielkanocnej Muzyki Organowej i Chóralnej w Bielsku-Białej — koncert charytatywny na rzecz budowy Hospicjum im. Jana Pawła II w Bielsku-Białej (2008),
- koncert zorganizowany przez Starostę Bielskiego Andrzeja Płonkę z okazji uroczystości wręczenia Nagrody im. ks. Józefa Londzina w Teatrze Polskim w Bielsku-Białej z udziałem Jacka Wójcickiego (2009),
- występ w ramach Gali Inauguracyjnej Bielskich Juwenaliów organizowanych przez Porozumienie Studentów Uczelni Podbeskidzia (2009),
- koncerty noworoczne organizowane cyklicznie od 2010 roku na Małej Scenie Teatru Polskiego w Bielsku-Białej,
- koncerty we Włoszech w Serra de Conti w ramach Festiwalu „Notte nera” (2011),
- cykliczne koncerty multimedialne poświęcone pamięci Jana Pawła II w ramach Festiwalu Nauki i Sztuki: „Duch przenika wszystko” (2010), „Ludziom miłość” (2011), „Nie lękajcie się! Bóg sam wystarczy!” Spektakl

⁹ Ibidem, s. 631.

¹⁰ Zob. też: http://www.itbielsko.edu.pl/chor_gloriam_dei/ [data dostępu: 16.02.2014].

- multimedialny poświęcony pamięci Jana Pawła II w rocznicę pobytu Ojca Świętego w Diecezji Bielsko-Żywieckiej (2012), „Płomień wiary i nadziei. Rozważania w świetle nauczani Jana Pawła II oraz Benedykta XVI” (2013),
- występ w ramach sesji naukowej z udziałem Księdza Arcybiskupa Wacława Depo (2012),
- spektakl multimedialny wykorzystujący przeboje muzyki filmowej i musicalowej „Powróćmy jak za dawnych lat” (2012),
- koncerty w ramach XXVIII i XXIX Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej (2012, 2013),
- występ konkursowy na Przeglądzie Kołęd i Pastorałek „Pastorałka Żywiecka 2014” — I miejsce w swojej kategorii,
- multimedialny koncert noworoczny „Światłość przychodzi na świat” na Małej Scenie Teatru Polskiego w Bielsku-Białej (2014).

Chór „Gloriam Dei” koncertował także z Trzyńiecką Orkiestrą Kameralną prowadzoną przez Alenę Kostkową w Trzyńcu (Czeska Republika), a także zespołami zaolziańskimi: Chórem Męskim „Gorol” z Jabłonkowa (Czeska Republika), którego dyrygentem jest Katarzyna Kantor, oraz Chórem Żeńskim „Melodia” z Nawsia (Czeska Republika), którego również jestem dyrygentem.

Interdyscyplinarne koncerty Chóru „Gloriam Dei” w ramach Beskidzkiego Festiwalu Nauki i Sztuki organizowanego przez Akademię Techniczno-Humanistyczną w Bielsku-Białej

Integrację sztuk można definiować za Katarzyną Olbrycht jako „poszukiwania nowych form posługujących się środkami różnych sztuk, doznaniem różnych zmysłów równocześnie, prowadzących do pierwotnego, całościowego doznania”¹¹. W ten nurt kulturowy wpisują się niewątpliwie multimedialne koncerty Chóru Instytutu Teologicznego „Gloriam Dei” prezentowane mieszkańcom Podbeskidzia między innymi w ramach beskidzkich festiwali nauki i sztuki organizowanych od kilkunastu lat przez Akademię Techniczno-Humanistyczną w Bielsku-Białej. Festiwal popularyzuje zdobycze nauki i sztuki w sposób zrozumiały dla przeciętnego odbiorcy, by dotrzeć do szerokiego grona odbiorców¹².

¹¹ K. Olbrycht: *Rola integracji sztuk w edukacji kulturalnej*. W: *Muzyka w edukacji i wychowaniu*. Red. H. Daneł-Bobrzyk przy współudziale J. Uchylły-Zroski. Katowice 1999, s. 29.

¹² Zob. <http://www.festiwal.ath.bielsko.pl/> [data dostępu: 31.01.2014].

XI Beskidzki Festiwal Nauki i Sztuki pod hasłem „Potęga Sztuki — Piękno Nauki” po raz pierwszy miał zasięg międzynarodowy. Wzięli w nim udział uczestnicy z Czech i Słowacji¹³.

Chór Instytutu Teologicznego „Gloriam Dei” w ramach XI festiwalu zaprezentował na Małej Scenie Teatru Polskiego 28 maja 2010 roku w Bielsku-Białej spektakl multimedialny „Duch przenika wszystko”. Powstał on z myślą o upamiętnieniu 15. rocznicy pobytu Jana Pawła II na terenie Diecezji Bielsko-Żywieckiej. Wspominając tamto wydarzenie, chcieliśmy przypomnieć treść papieskiego nauczania zawartego w Jego encyklikach społecznych, a także wygłoszonego w Watykanie i na skoczowskiej Kaplicówce. Wskazując na przykład św. Jana Sarkandra, Ojciec Święty mówił do nas w Skoczowie o sumieniu, które „jest dla każdego człowieka sprawą o zasadniczym znaczeniu”¹⁴. Niech to wspomnienie pomoże nam stawać się coraz bardziej ludźmi sumienia. Spektakl wyreżyserowany i prowadzony przez aktora Kubę Abrahamowicza, zainaugurowały historyczne życzenia papieża Jana Pawła II, „by w naszym mieście, w życiu każdego i każdej z nas nie zabrakło miejsca dla Chrystusa”. Podtrzymywanie tego światła symbolizowała zapalona podczas koncertu świeca — symbol Zmartwychwstania. Interdyscyplinarność spektaklu polegała głównie na integracji śpiewu chóralnego ze słowem Jana Pawła II, wizualizacją filmową oraz muzyką instrumentalną. Chóralne O. Gjeilo *Ubi Caritas*, J. Świdra *Czego chcesz od nas Panie*, Q. Gaspariniego *Adoramus te, Christe*, A.L. Webera *Pije Jezu*, P. Pałki *Nie lękajcie się* współgrało z fragmentami przemówień, encyklik społecznych Jana Pawła II dotyczących ojczyzny, ludzkiej pracy i krzyża wpisanego w życie człowieka. Filmowe wizualizacje autorstwa Anny Drobiec przygotowane specjalnie na potrzeby spektaklu, prezentujące działalność kuchni Brata Alberta i hospicjum św. Łukasza pozwalały lepiej zrozumieć, co to znaczy być człowiekiem sumienia. Całość dopełniło Antoniego Vivaldiego *Allegro* i *Largo* koncertu e-moll na fagot i orkiestrę, w wykonaniu Marcina Krywulca i Agaty Adamczyk, a także wokaliza Ennio Moricone z filmu *Misja*, którą zaprezentowała Beata Raszkievicz — sopran. Koncert uświetniły także improwizacje organowe Krzysztofa Karcza dotyczące krzyża. Wszystko po to, by pozostały na długo i wybrzmiały słowa Ojca Świętego Jana Pawła II: „Być człowiekiem sumienia to znaczy wymagać od siebie, podnosić się z własnych upadków, ciągle się na nowo nawracać. Być człowiekiem sumienia to znaczy angażować się w budowanie Królestwa Bożego: królestwa prawdy i życia, sprawiedliwości, miłości i pokoju w naszych rodzinach, społecznościach, w których żyjemy i w całej Ojczyźnie. To znaczy także podejmować odważnie odpowiedzialność

¹³ Zob. http://www.tv.bielsko.biala.pl/xi_beskidzki_festiwal_nauki_i_sztuki_3565.html [data dostępu: 16.02.2014].

¹⁴ J a n P a w e ł II: *Polska potrzebuje dzisiaj ludzi sumienia*. [Homilia w czasie mszy św. odprawionej na wzgórzu Kaplicówka, 22.05.1995].

za sprawy publiczne, troszczyć się o dobro wspólne i nie zamykać oczu na biedy i potrzeby bliźnich, w duchu ewangelicznej solidarności”¹⁵.

Kolejne festiwale to: XII Beskidzki Festiwal Nauki i Sztuki pod hasłem: „Nauka jest czymś pięknym”¹⁶. Jako dar wdzięczności za beatyfikację papieża Jana Pawła II Chór Instytutu Teologicznego „Gloriam Dei” przygotował dla mieszkańców Bielska-Białej interdyscyplinarny koncert „Ludziom miłość”. Wzbogacony został unikatowym występem duetu bandurzystek z Ukrainy. Koncert odbył się 27 maja 2011 roku na Małej Scenie Teatru Polskiego w Bielsku-Białej. Wykonawcami koncertu byli: Beata Raszkievicz — sopran, Wioletta Balonek — sopran, Renata Prochot — sopran, Leszek Pitry — tenor, Mikołaj Król — baryton, Irena Jewtuszk i Natalia Jewtuszk, Ukraina — duet bandurzystek, Ewa Bąk — fortepian, Chór Instytutu Teologicznego „Gloriam Dei” z Bielska-Białej pod dyrekcją Aleksandry Zeman, Katarzyna Gwiżdż — scenografia, Janusz Legoń — prowadzenie koncertu.

Fot. 1. Chór „Gloriam Dei” pod dyr. Aleksandry Zeman; Irena Jewtuszk i Natalia Jewtuszk, Ukraina — duet bandurzystek, koncert interdyscyplinarny *Ludziom miłość*, Mała Scena Teatru Polskiego w Bielsku-Białej, 27 maja 2011 rok. Zdjęcie z archiwum chóru

¹⁵ Jan Paweł II: *Polska potrzebuje dzisiaj ludzi sumienia*. [Homilia w czasie mszy św. odprawionej na wzgórzu Kaplicówka, 22.05.1995], Zob. też: http://www.itbielsko.edu.pl/programy_artystyczne/pn/0/sp/byc_czlowiekiem_sumienia_pamieci_jana_pawla_ii_premiera_28_maja_2010/ [data dostępu: 16.02.2014].

¹⁶ Zob. program festiwalu http://www.festiwal2011.ath.bielsko.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=12 [data dostępu: 16.02.2014].

Fot. 2. Irena Jewtuszk i Natalia Jewtuszk, Ukraina — duet bandurzystek, koncert interdyscyplinarny *Ludziom miłość*, Mała Scena Teatru Polskiego w Bielsku-Białej, 27 maja 2011 rok. Zdjęcie z archiwum chóru

XIV Beskidzki Festiwal Nauki i Sztuki przygotowano pod hasłem: „Nie ma geniuszu bez ziarna szaleństwa” (Arystoteles)¹⁷. 24 maja 2014 roku w auli Instytutu Teologicznego im. św. Jana Kantego Chór „Gloriam Dei” zaprezentował koncert multimedialny pt.: *Płomień wiary i nadziei*. Rozważania w świetle nauczania Jana Pawła II i Benedykta XVI. Wykonawcami byli: ks. prof. zw. dr hab. Tadeusz Borutka — wybór tekstów, Paweł Seligmann — organy, fortepian, Agnieszka Rumińska — praca nad emisją głosu, Chór Instytutu Teologicznego im. św. Jana Kantego w Bielsku-Białej „Gloriam Dei” pod dyrekcją Aleksandry Zeman; Katarzyna Gwiżdż — scenografia, slajdy, Agnieszka Wróblewska — recytacje, prowadzenie koncertu.

Koncerty interdyscyplinarne Chóru „Gloriam Dei” łączą w sobie zróżnicowane dziedziny artystyczne: muzykę wokalną, wokalnie-instrumentalną, instrumentalną, sztuki plastyczne: scenografię, fotografię, a także literaturę stosowaną, film, taniec, teatr. Bogactwo środków wyrazu dzieła artystycznego może wzmacniać przeżycie artystyczne, a także pobudzać do refleksji. Sztuka według Ireny Wojnar jest „podręcznikiem życia, [...] który pobudza i niepokoi, zmusza do myślenia, działa na umysł i wyobraźnię równocześnie, zaostcza ciekawość zarówno w stosunku do świata, jak i w stosunku do samego siebie, wymaga sa-

¹⁷ Zob. <http://www.festiwal2011.ath.bielsko.pl/> [data dostępu: 16.02.2014].

Fot. 3. Chór „Gloriam Dei” pod dyr. Aleksandry Zeman; koncert interdyscyplinarny *Płomień wiary i nadziei*, aula Instytutu Teologicznego im. św. Jana Kantego w Bielsku-Białej, 24 maja 2014 rok. Zdjęcie z archiwum chóru

modzielności, krytycyzmu, wrażliwości, towarzyszy samokształceniu i samopoznaniu człowieka”¹⁸.

Tadeusz Dzidek w książce na temat funkcji sztuki w teologii przywołuje myśli Wassilego Kandinskiego, który w swoim dziele *O duchowości w sztuce* zwraca uwagę na podstawowy cel sztuki: „powinna służyć rozwojowi i wyrafinowaniu duszy człowieka”¹⁹. Za wartość dzieła artystycznego odpowiedzialny jest sam artysta, który może podzielić się z odbiorcą tylko tym pięknem, które sam odkrył i nim się zachwycił. T. Dzidek zaznacza dalej, iż sztuka powinna otwierać człowieka na duchową przestrzeń²⁰. „Twórca czerpie sam z siebie. W każdym z jego dzieł »zawarte jest w tajemniczy sposób całe jego życie, z jego licznymi udrękami, zwątpieniami, chwilami zachwytów i światłem«. Artysta karmi innych tym, co ma w sobie”²¹. O wartości sztuki decydują, według T. Dzidka, więc: „potencjał duchowy i zdolność duchowego oddziaływania »artysty«”²².

¹⁸ I. Wojnar: *Sztuka jako podręcznik życia*. Warszawa 1984, s. 12.

¹⁹ ks. T. Dzidek: *Funkcje sztuki w teologii*. Kraków 2013, s. 30.

²⁰ Ibidem.

²¹ Ibidem, s. 31.

²² Ibidem.

Opinie i recenzje na temat koncertów interdyscyplinarnych Chóru „Gloriam Dei” w ramach Beskidzkiego Festiwalu Nauki i Sztuki

„Słowo »wartość« odnosi się do tego, co człowiek lub grupa społeczna ceni [...]. Wartość oznacza wszystko to, co nie jest neutralne i obojętne, lecz jest cenne, ważne i doskonałe, a przez to stanowi cel ludzkich dążeń i podejmowanych działań”²³. Jaką wartość mają spektakle multimedialne prezentowane w ramach festiwalu nauki i sztuki? Jaki jest odbiór tychże prezentacji w środowisku społecznym? Jakie znaczenie mają one dla społeczeństwa? Poprosiłam o opinie uczestników koncertów multimedialnych. Poniżej prezentuję kilka uwag na ten temat.

ks. prof. dr hab. Tadeusz Borutka:

Na Małej Scenie Teatru Polskiego w Bielsku-Białej 27 maja 2011 roku Chór „Gloriam Dei”, działający przy Instytucie Teologicznym im. św. Jana Kantego w Bielsku-Białej pod dyrekcją dr Aleksandry Zeman, zaprezentował w ramach XII Beskidzkiego Festiwalu Nauki i Sztuki program o charakterze spektaklu multimedialnego pt. „Ludziom miłość” — wdzięczni za dar beatyfikacji Jana Pawła II. W spektaklu tym wzięli udział licznie zgromadzeni goście z ks. bp. Tadeuszem Rakoczym ordynariuszem diecezji bielsko-żywieckiej i ks. prof. drem hab. Tadeuszem Borutką, dyrektorem Instytutu Teologicznego na czele oraz wykładowcy bielskich wyższych uczelni i samorządowcy miasta oraz starostwa.

W programie tym znalazły się utwory muzyczne śpiewane przez chór oraz jego solistów, a także utwory w wykonaniu bandurzystek Ireny Jewtuszek i Natalii Jewtuszek z Ukrainy. Utwory te były przeplatane fragmentami nauczania papieża Jana Pawła II. Całość spektaklu koncentrowała się wokół tematyki miłości i to zarówno w aspekcie miłości Boga, jak i człowieka. Należy zauważyć, że zaprezentowany spektakl posiadał wysoki poziom artystyczny, co dobrze świadczy o chórze i jego dyrygencie. Odznaczał się on należytą spójnością tematyczną i logiczną konsekwencją.

Zgromadzeni z uznaniem nagradzali wielkimi brawami zarówno poszczególne utwory, jak i całość spektaklu. Zauważyć należy duże zapotrzebowanie na tego rodzaju artystyczne przedstawienia w naszym środowisku. Dobrze dobrane teksty utworów śpiewanych i rozważań zapoznały zgromadzonych z ciekawym nauczaniem papieskim, które nie zawsze jest znane, oraz pobudziły ich do wewnętrznej refleksji. Po koncercie można było słyszeć słowa uznania i wdzięczności za piękno muzyki, śpiewu i recytacji, za głębię tak przekazywanego papieskiego nauczania. Niemalą w tym zasługa dr Aleksandry Zeman, która bardzo

²³ J. Uchyla-Zroski: *Rozumienie muzyki procesem wiodącym ku wartościom*. W: *Wartości w muzyce*. T. 1: *Studium monograficzne*. Red. J. Uchyla-Zroski. Katowice 2008, s. 25.

starannie przygotowała artystów do prezentacji. Wykazała się dobrym przygotowaniem warsztatowym, umiejętnością współpracy i subtelnym wyczuciem artystycznym.

Dla mnie, jako uczestnika tego nie tylko artystycznego wydarzenia, satysfakcjonująca była także nader liczna frekwencja uczestników oraz ich zaangażowanie w prezentację. Zapewne wpływ na to miała osoba Jana Pawła II i jego bogate nauczanie. Dzisiaj istnieje ogromne zapotrzebowanie na tego rodzaju spektakle, w których upowszechniane są treści nauczania papieskiego. Refleksja nad nimi ma wpływ na myślenie i postępowanie współczesnego człowieka. Oby takich artystycznych prezentacji było coraz więcej.

Zakończenie

„Oto cel sztuki — przejawiać życie duchowe i stanowić siłę napędową życia duchowego”²⁴. Interdyscyplinarne koncerty Chóru „Gloriam Dei” organizowane m.in. w ramach Festiwalu Nauki i Sztuki są swoistym rodzajem adoracji Słowa Bożego zawartego w nauczaniu Jana Pawła II czy Benedykta XVI, a także pieśniach religijnych. Mogą uwrażliwiać na piękno wewnętrzne, duchowe, ułatwiać poznanie, rozumienie wartości wiecznych, a także mobilizować do działania na rzecz kształtowania w sobie zachowań związanych z praktykowaniem usłyszanych pouczeń.

O wartości i znaczeniu koncertów multimedialnych Chóru „Gloriam Dei” zaświadczyli Ci, którzy byli ich uczestnikami.

²⁴ W. Kandyński: *O duchowości w sztuce*. Tłum. S. Fijałkowski. Łódź 1996, s. 43. Cyt. za: ks. T. Dzidek: *Funkcje sztuki w teologii...*, s. 30.

Aleksandra Zeman

Interdisciplinary Concerts of “Gloriam Dei” Choir as Part of Beskidy Festival of Art and Science in Bielsko-Biała in 2010—2013

S u m m a r y

“Gloriam Dei” Choir, working in affiliation with St. Jan Kanty Theological Institute in Bielsko-Biała, on the initiative of Father Professor Tadeusz Borutka, has organized multimedia concerts as part of Beskidy Festival of Art and Science since 2010. Each time, its participants may listen intently to the choral and instrumental compositions, recalling and preserving the teachings of John Paul II and Benedict XVI. Words and music may change people’s ways of

thinking, of looking at themselves and the world surrounding them. They favour reflection on the meaning of life and stimulate greater activity, serving the development of culture. Multimedia concerts of “Gloriam Dei” Choir combine diverse artistic fields: vocal, vocal-instrumental and instrumental music, graphic arts such as: scenography and photography, as well as applied literature, film, dance and theatre. The richness of means of artistic expression included in a composition may intensify artistic experience and stimulate reflection on timeless values such as: good, truth and beauty.

Key words: Beskidy Festival of Art and Science, “Gloriam Dei” Choir, St. Jan Kanty Theological Institute in Bielsko-Biała, Interdisciplinarity

Aleksandra Zeman

**Les concerts interdisciplinaires du Choeur „Gloriam Dei”
Dans le cadre du Festival des Sciences et des Arts de Beskidy à Bielsko-Biała
dans les années 2010—2013**

R é s u m é

Le Choeur „Gloriam Dei”, fondé à l’Institut de Théologie de Saint Jean de Kenty à Bielsko-Biała de l’inspiration du professeur et prêtre Tadeusz Borutka, à partir de 2010 organise des concerts multimédiaux dans le cadre du Festival des Sciences et des Arts de Beskidy à Bielsko-Biała. Les spectateurs peuvent écouter des compositions chorales et instrumentales, ainsi que rappeler et perpétuer les instructions de Jean-Paul II et Bénédicte XVI. La parole et la musique peuvent transformer notre raisonnement, façon de percevoir nous-mêmes, et le monde qui nous entoure. Elles facilitent la réflexion sur le sens de la vie et mobilisent à une activité plus grande au profit du développement de la culture. Les concerts multimédiaux du Choeur „Gloriam Dei” unissent de différents domaines artistiques : musique vocale, vocale et instrumentale, instrumentale, arts plastiques : scénographie, photographie, littérature appliquée, film, danse, théâtraux. La richesse des moyens d’expression d’une oeuvre artistique peut renforcer l’expérience artistique et motiver à la réflexion sur des valeurs intemporelles, comme : la bonté, la vérité et la beauté.

Mots-clés : Festival des Sciences et des Arts de Beskidy à Bielsko-Biała, Choeur „Gloriam Dei”, l’Institut de Théologie de Saint Jean de Kenty à Bielsko-Biała, interdisciplinarité